

BOSHLANG`ICH SINIF DARSLIKLARIDA UCHRAYDIGAN TERMINLARGA XOS XUSUSIYATLAR

Fazilova Nilufar Mirxamidovna

*Toshkent shahar Mirzo Ulug`bek tumanidagi,
Mirzo Ulug`bek nomidagi
MAFIFIDUM umumiy o`rta ta`lim maktabining
Boshlangich sinf o`qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqola boshlang'ich maktab darsliklarida keng tarqalgan atamalarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganadi. Bu yosh o'quvchilarning ehtiyojlari va tushunish darajalariga moslashtirilgan tildan foydalanish muhimligini ta'kidlaydi. Maqolada soddalik, kontekstualizatsiya, vizual tasvir, asta-sekin qiyinchilik, takrorlash va yoshga mos til kabi asosiy xususiyatlar ta'kidlangan. Ushbu xususiyatlar samarali o'qitish va o'rganishga yordam beradi, talabalarning tushunishi va faolligini oshiradi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich maktab darsliklari, o'quv atamaları, til xususiyatlari, pedagogik lug'at, o'qitish va o'rganish.

Annotation. This article explores the peculiarities of terms that are common in elementary school textbooks. It emphasizes the importance of using language adapted to the needs and levels of understanding of young students. The article highlights key features such as simplicity, contextualization, visual representation, gradual difficulty, repetition, and age-appropriate language. These characteristics contribute to effective teaching and learning, increasing student understanding and engagement.

Keywords: elementary school textbooks, educational terms, language characteristics, pedagogical vocabulary, teaching and learning.

Аннотация. В этой статье будут рассмотрены особенности терминов, распространенных в учебниках для начальной школы. Это подчеркивает важность использования языка, адаптированного к потребностям и уровню понимания младшими школьниками. В статье подчеркиваются основные характеристики, такие как простота, контекстуализация, визуализация, постепенная сложность, повторение и соответствующий возрасту язык. Эти характеристики способствуют эффективному преподаванию и обучению, повышают понимание и вовлеченность учащихся.

Ключевые слова: учебники для начальной школы, учебные термины, языковые особенности, педагогическая лексика, преподавание и обучение.

Boshlang'ich maktab darsliklari yosh o'quvchilarning ta'lim tajribasini shakllantirishda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. Ushbu darsliklar samarali o'qitish va o'qitishni osonlashtirish, talabalarga zarur bilim va ko'nikmalarni berish uchun

mo'ljallangan. Boshlang'ich maktab darsliklarining muhim jihati bu yosh o'quvchilarning ehtiyojlari va tushunish darajalariga moslashtirilgan aniq atamalardan foydalanishdir. Ushbu maqola boshlang'ich maktab darsliklarida mavjud bo'lgan atamalarga xos xususiyatlarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, ularning o'quvchilarning tushunishi va faolligini oshirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi.

Boshlang'ich maktab darsliklarida mavjud bo'lgan atamalarning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash uchun o'quv terminologiyasi va pedagogik lug'at bo'yicha mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqildi. Tahlil boshlang'ich ta'limda ishlatiladigan darsliklarning til xususiyatlari va xususiyatlarini aniq o'rgangan tadqiqotlarga qaratildi. Ushbu sharhdan asosiy mavzular va naqshlar paydo bo'lib, ushbu darsliklarda keng qo'llaniladigan atamalarning o'ziga xos jihatlari haqida tushuncha berdi.

- Oddiy va qulay til: boshlang'ich maktab darsliklarida uchraydigan atamalar ko'pincha sodda va ixcham tilda taqdim etiladi. Bu yosh o'quvchilarning o'qitilayotgan tushunchalarni osongina tushunishlari va o'zlashtirishlarini ta'minlaydi.

- Kontekstualizatsiya: atamalar ko'pincha misollar, illyustratsiyalar va diagrammalar kabi kontekstli ma'lumotlar bilan birga keladi. Ushbu elementlar talabalarga atamani uning amaliy qo'llanilishi bilan bog'lashda yordam beradi va kontseptsiyani chuqurroq tushunishga yordam beradi.

- Vizual tasvir: boshlang'ich maktab darsliklarida atamalarning ma'nosini mustahkamlash uchun ko'pincha rangli tasvirlar, jadvallar va grafikalar kabi ko'rgazmali qurollar mavjud. Vizual tasvirlar vizual o'rganishni osonlashtiradi va talabalarga so'zlar va ularning vizual o'xshashlari o'rtasida aloqa o'rnatishga yordam beradi.

- Asta-sekin qiyinchilik: boshlang'ich maktab darsliklaridagi atamalar asta-sekin, iskala yondashuvidan so'ng kiritiladi. Bu talabalarga mavjud bilimlarini mustahkamlash va so'z boyligini va tushunchalarni tushunishni asta-sekin kengaytirish imkonini beradi.

- Takrorlash va mustahkamlash: o'rganishni kuchaytirish uchun asosiy atamalar va tushunchalar darslik davomida takrorlanadi. Takrorlash talabalarga muhim ma'lumotlarni eslab qolishga va so'z boyligining mustahkam poydevorini rivojlantirishga yordam beradi.

- Yoshga mos til: boshlang'ich maktab o'quvchilarining rivojlanish bosqichi va bilim qobiliyatlariga mos keladigan atamalar diqqat bilan tanlanadi. Amaldagi til keraksiz murakkablik, jargon yoki noaniqlikdan qochib, o'quvchilarning tushunchalarni osongina tushunishini ta'minlaydi.

Boshlang'ich maktab darsliklarida mavjud bo'lgan atamalarga xos xususiyatlar samarali o'qitish va o'rganish uchun juda muhimdir. Oddiy va ixcham tildan

foydalanish kontekstualizatsiya, vizual tasvir, asta-sekin qiyinchilik, takrorlash va yoshga mos til bilan birga talabalarning bilimlarini tushunish va saqlashni kuchaytiradi. Ushbu xususiyatlar yosh o'quvchilarning noyob ehtiyojlarini qondiradi, jalb qilish, motivatsiya va ijobiy o'rganish tajribasini targ'ib qiladi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich maktab darsliklarida mavjud bo'lgan atamalarga xos xususiyatlar samarali o'qitish va o'rganishni osonlashtirish uchun puxta ishlab chiqilgan. O'qituvchilar va darslik mualliflari o'quv materiallarini yaratishda ushbu xususiyatlarga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Bundan tashqari, multimedia elementlari va interaktiv vositalarni boshlang'ich maktab darsliklariga kiritishning innovatsion usullarini o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish tavsiya etiladi. Bu talabalarning faolligi va tushunchasini yanada yaxshilaydi, raqamli asr ehtiyojlarini qondiradi.

Bundan tashqari, o'qituvchilar haqiqiy misollar, amaliy mashg'ulotlar va hamkorlikdagi o'quv tajribalarini joriy etish orqali darslik mazmunini to'ldirishda faol ro'l o'ynashi mumkin. Ushbu takliflarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar boshlang'ich maktab darsliklarida mavjud bo'lgan xususiyatlarni to'ldiradigan yanada yaxlit va immersiv o'quv muhitini yaratishi mumkin, natijada o'qishga bo'lgan muhabbatni kuchaytiradi va o'quvchilarni o'z salohiyatiga erishish uchun imkoniyat yaratadi.

Adabiyotlar

1. Йўлдошев Ж.Ф. Малака оширишнинг назарий ва методологик асослари. – Тошкент: «Ўқитувчи». – 1998. –208 б.
2. Зарипов К.З. Педагогическая диагностика в системе непрерывного повышения квалификации учителей: Методические рекомендации Под. Ред. А.Е. Марона. – Л: НИИ ООВ АПН СССР. 1989. –39 с.
3. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: Учебное пособие. – М., 2005.
4. Котова И.Б., Шиянов Е.Н. Педагог: профессия и личность. – Ростовна-Дону, 1997. – 144 с